

پیشگفتار مولفان

کتاب حاضر، حاصل تلاشی است در جهت تهیه یک فرهنگ توصیفی برای اصطلاحات تخصصی علم زبان‌شناسی رایانشی که از ویژگی‌های تدوین، تالیف و ترجمه در کنار یکدیگر برخوردار است. در تهیه این فرهنگ، ابتدا کوشیده‌ایم برابر نهادهایی که تا کنون برای اصطلاحات تخصصی علم زبان‌شناسی رایانشی در زبان فارسی پیشنهاد شده‌اند را گردآوری کنیم. سپس به معادل‌سازی آن دسته از اصطلاحاتی که تا کنون برای آنها در زبان فارسی برابرنهادی پیشنهاد نشده است پرداخته‌ایم.

از سوی دیگر، با توجه به جوان بودن علم زبان‌شناسی رایانشی و اهمیتی که این علم نوپا در جهان یافته است، کوشیده‌ایم توصیفی جامع از اصطلاحات این علم را در مجموعه حاضر ارائه کنیم. در راستای نیل به اهداف چندگانه فوق تلاش ما بر آن بوده است که در انتخاب معادل‌ها، نخست برابرنهادهای مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی را برای اصطلاحات تخصصی این علم گردآوری کنیم و سپس به جستجو در میان آثار علمی زبان فارسی در حوزه مربوطه بپردازیم تا معادل‌های به کار رفته در آثار تالیفی، پژوهش‌های دانشجویی در قالب پایان‌نامه‌ها و ترجمه‌های مرتبط با موضوع را جمع‌آوری نماییم. این امر هرچند تلاشی بسیار می‌طلبید اما بخش کوچکی از محتوای این مجموعه را تشکیل داد. بنابراین، به ناچار به معادل‌سازی آن دسته از اصطلاحات تخصصی علم زبان‌شناسی رایانشی پرداختیم که تاکنون برابرنهادی برای آنها صورت نگرفته است. در این راستا کوشیده‌ایم تا معادل‌سازی‌ها براساس اصول علمی واژه‌گزینی و سیاست‌های کلی فرهنگستان زبان و ادب فارسی صورت گیرد. از سوی دیگر، نظر به

اینکه زبان‌شناسی رایانشی علمی جوان و پرکاربرد در جهان تلقی می‌شود و گستره فعالیت‌های علمی آن حوزه‌های علوم فنی- مهندسی و علوم انسانی را در بر می‌گیرد، توصیف هر یک از این اصطلاحات تخصصی ضروری می‌نمود. این امر ما را بر آن داشت تا در حد بضاعت خود به توصیف اصطلاحات نوین زبان‌شناسی رایانشی بپردازیم.

در این راه کوشیده‌ایم تا توصیف‌ها را بر اساس تعاریفی که در منابع معتبر علمی یافته‌ایم ارائه کنیم و این امر مستلزم بررسی بسیاری از منابع معتبر در این حوزه، استخراج تعاریف پذیرفته شده در محافل علمی مرتبط، توصیف کاربردی برخی از اصطلاحات در حد توان علمی مولفان مجموعه و نیز ترجمه توصیف‌های یافت شده در منابع زبان اصلی بوده است. در ارائه بخش منابع، روند معمول در کتابنامه‌نویسی رعایت نشده است. هرچند این امر نقطه ضعفی برای مجموعه حاضر تلقی می‌شود اما مولفان این مجموعه بر آن شدند تا علاوه بر منابع مورد استفاده در این مجموعه، به ذکر تمامی آثاری که در محدوده اطلاعات خود مرتبط با موضوع یافته‌اند بپردازند.

برخی از این منابع در معادل یابی‌ها، برخی در معادل سازی اصطلاحات و برخی به منظور ارائه توصیف علمی اصطلاحات مورد استفاده قرار گرفته‌اند اما در تهیه این فرهنگ از تمامی منابع ذکر شده استفاده نشده است. بنابراین، بخش منابع این کتاب شامل آثاری است که یا در تالیف این مجموعه مورد استناد قرار گرفته و یا به منظور منبعی برای مطالعات تکمیلی و اطلاعات بیشتر معرفی شده‌اند. این رویکرد بدان سبب اتخاذ شد که علاقمندان و پژوهشگران محترم را به منابع موجود در این زمینه در حد اطلاعات محدود خود ارجاع دهیم تا در صورت نیاز به دریافت اطلاعات بیشتر در خصوص جنبه‌های نظری و کاربردی علم زبان‌شناسی رایانشی بتوانند از این منابع بهره گیرند.

مجموعه حاضر از سه فصل مجزا تشکیل شده است. فصل نخست، واژه‌نامه فارسی-انگلیسی زبان‌شناسی رایانشی را تشکیل می‌دهد. بخش دوم به ارایه توصیف مدخل‌ها در بخش واژه‌نامه اختصاص دارد که بر اساس ترتیب الفبایی حروف انگلیسی مرتب شده‌اند. دلیل ارایه بخش توصیفی بر مبنای ترتیب الفبایی حروف انگلیسی این است که بسیاری از اصطلاحات این حوزه علمی تا پیش از شکل‌گیری این فرهنگ معادل‌گذاری نشده بودند و بنابراین اصطلاحات زبان اصلی برای متخصصین این علم شناخته شده‌تر هستند. در بخش سوم این مجموعه واژه‌نامه انگلیسی-فارسی اصطلاحات زبان‌شناسی رایانشی ارایه شده است.

پدیدآورندگان این مجموعه مرهون حمایت‌های دلسوزانه مسئولان محترم دانشگاه صنعتی شریف هستند. تهیه این فرهنگ بدون حمایت مادی و معنوی مسئولان گرانقدر دانشگاه صنعتی شریف، به ویژه رییس محترم دانشگاه، معاون محترم پژوهشی دانشگاه و رییس محترم مرکز زبان‌ها و زبان‌شناسی امکان‌پذیر نبود. در این راستا، سپاسگزار تمامی این عزیزان هستیم.

این فرهنگ، بدون هیچ ادعایی، نخستین فرهنگ تخصصی زبان‌شناسی رایانشی به زبان فارسی است. بنابراین، مسلماً از کاستی‌ها و نارسایی‌هایی برخوردار است. از استادان، پژوهشگران و علاقمندان تقاضا می‌کنیم مجموعه حاضر را مورد نقد قرار داده و از سر لطف نظرات سازنده خود را به مولفان این فرهنگ منعکس سازند.